

EUROPOS TYRIMO ORDERIO RENGIMAS IR VYKDYMAS

Skaistė Kiulkytė Barkauskienė
Generalinės prokuratūros
Baudžiamojo persekiojimo departamento
vyriausioji specialistė (teisininkė)

ETO – NAUJAS ES TEISĖS INSTRUMENTAS (1)

- **Europos tyrimo orderis (ETO)** – savitarpio pripažinimo principu grįstas naujas ES teisinio bendradarbiavimo instrumentas
- **Paskirtis** – palengvinti ir paspartinti įrodymų rinkimą baudžiamosiose bylose ES valstybėse narėse.
- **Keičiama** galiojanti savitarpio teisinės pagalbos (MLA) tvarka.

ETO – NAUJAS ES TEISĖS INSTRUMENTAS (2)

Teisinis pagrindas

ES – 2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/41/ES dėl Europos tyrimo orderio baudžiamosiose bylose (ETO direktyva)

LT – papildytas Įstatymas dėl Europos Sąjungos valstybių narių sprendimų baudžiamosiose bylose tarpusavio pripažinimo ir vykdymo (Įgyvendinimo įstatymas)

– papildytas Suėmimo vykdymo įstatymas

– papildyti BPK 66, 67 straipsniai, pakeistas BPK 77 straipsnis

– Teisingumo ministro ir Generalinio prokuroro įsakymai

Lietuvoje ETO isigalioja 2017 m. birželio 15 d.

ETO DIREKTYVA KEIČIA (1)

LR tarptautinių sutarčių atitinkamas nuostatas:

- **1959 m. Europos Tarybos konvencijos** dėl savitarpio pagalbos baudžiamosiose bylose (su papildomais protokolais)
- **1990 m. Konvencijos dėl Šengeno** susitarimo įgyvendinimo
- **2000 m. Konvencijos** dėl Europos Sąjungos valstybių narių savitarpio pagalbos baudžiamosiose bylose (su papildomu protokolu)
- Trišalės **Lietuvos, Estijos ir Latvijos** bei dvišalės **Lietuvos ir Lenkijos** teisinės pagalbos sutarčių

ETO DIREKTYVA KEIČIA (2)

- Pamatinio sprendimo **2003/577/TVR** dėl turto arba įrodymų arešto aktų vykdymo Europos Sąjungoje nuostatas dėl įrodymų užtikrinimo
- Pamatinį sprendimą **2008/978/TVR** dėl Europos įrodymų orderio

ETO – vienas instrumentas vietoj kelių, taikomas savitarpio pripažinimo principas

ETO TAIKYMO IŠIMTYS

Į ETO taikymo sritį nepatenka:

- **Jungtinės tyrimo grupės** sudarymas ir JTG atliekamas įrodymų rinkimas
- **Tarpvalstybinis sekimas** (numatytas Konvencijoje dėl Šengeno susitarimo)
- **ETO NETAIKOMAS AIRIJAI IR DANIJAI!**

ETO PROCEDŪRA

ESMINIAI PRAKTINIAI PASIKEITIMAI

IŠDUODANT:

- Vieninga ETO forma vietoje teisinės pagalbos prašymo
- Vertinamas išdavimo proporcingumas

PRIPAŽĮSTANT IR VYKDANT:

- Vieninga ETO gavimo patvirtinimo forma
- Terminai
- Baigtinis atsisakymo pripažinti ir vykdyti pagrindų sąrašas
- Konsultacijos su išdavusia institucija, pareiga teikti informaciją
- Išlaidų dalijimosi galimybė

- Specialios nuostatos tam tikroms tyrimo priemonėms
- Alternatyvios tyrimo priemonės taikymas

PRIPAŽINIMO IR VYKDYMO TERMINAI

30+(+30)+90

PRIPAŽINTI per 30 dienų nuo ETO gavimo (su galimybe pratęsti dar 30 dienų)

arba, jei yra nurodyta trumpesnio termino ar konkrečios datos būtinybė –
kuo labiau į tai atsižvelgiant

ĮVYKDYTI per 90 dienų nuo pripažinimo

Kai ETO prašoma taikyti siekiant laikinai apsaugoti daiktus, dokumentus ar kitą turtą, sprendimas priimamas **per 24 val.**

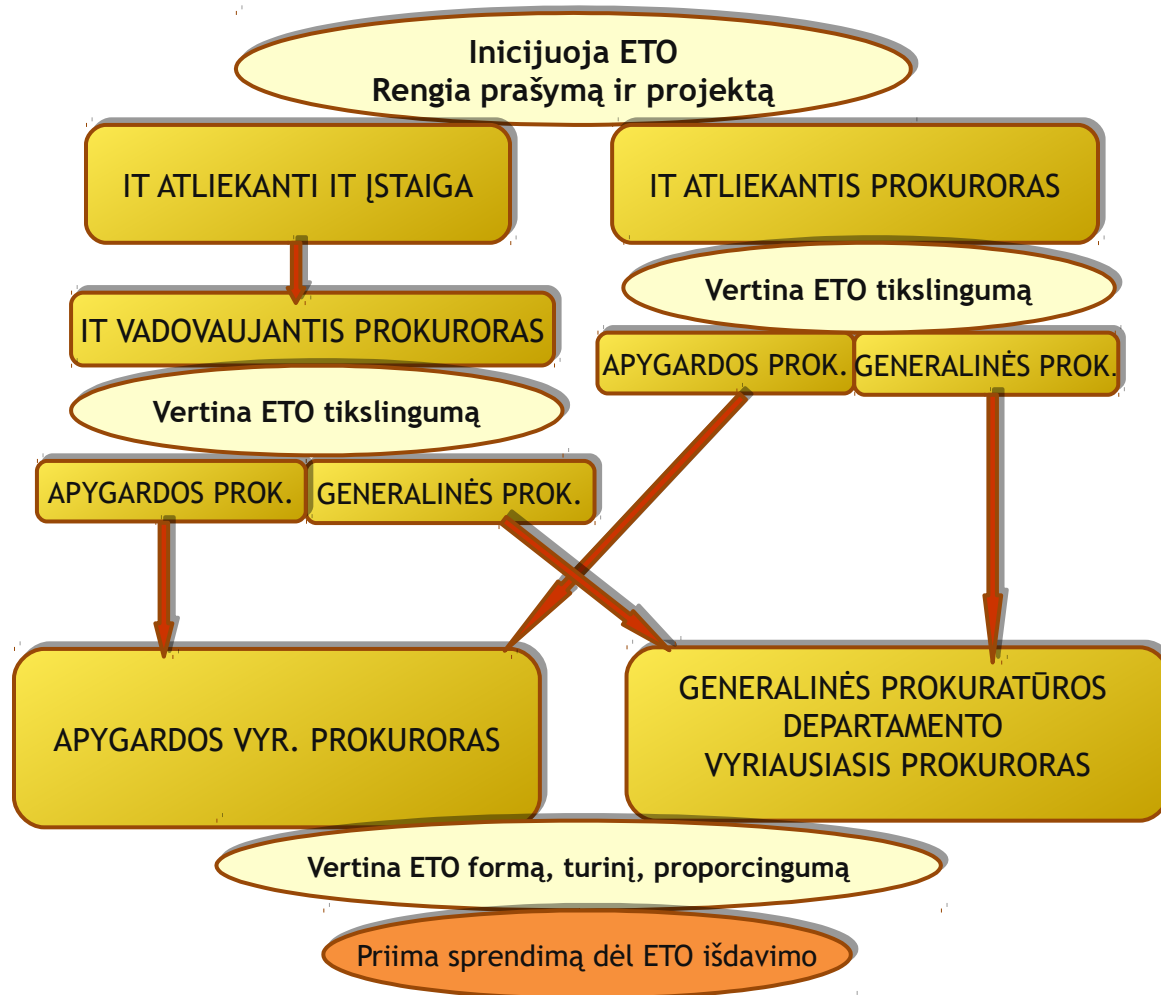

ETO IŠDAVIMAS LIETUVOJE

ETO gali būti išduotas, kai reikia gauti įrodymus, kuriuos turi kitos ES valstybės narės kompetentinga institucija, arba kai yra pagrindas manyti, kad įrodymai yra ir gali būti kitoje ES valstybėje narėje, ir reikia atlikti BPK 97 str., XII, XIV ir XXI skyriuose ir Įgyvendinimo įstatyme numatytus veiksmus.

KOMPETENCIJA IŠDUODANT ETO

ETO INICIATORIUS PATEIKIA:

- **motyvuotą prašymą** išduoti ETO (nurodoma esmė, be perteklinės informacijos)
- užpildytą **ETO projektą** (forma lietuvių k. patvirtinta Teisingumo ministro įsakymu)
- IT pareigūno, prokuroro **nutarimo**, IT teisėjo ar teismo **nutarties nuorašą** (kai būtina)

ETO IŠDUODANTIS PROKURORAS

- Gali prašyti iniciatoriaus per nustatytą terminą pateikti trūkstamą informaciją ar papildyti ETO projektą. Nepateikus – prašymas išduoti orderį grąžinamas jį išdavusiai institucijai
- Įvertina proporcingumą atsižvelgiant į nusikalstamos veikos pavojingumo pobūdį ir laipsnį. Papildomai įvertina, ar ne perteklinis veiksmas
- Priima sprendimą dėl išdavimo – ETO išduodamas per **10 darbo dienų** nuo visos reikalingos informacijos gavimo

ETO VERTIMAS (1)

ETO turi būti išverstas į kitos ES valstybės narės valstybinę kalbą arba į kitą jos nurodytą kalbą

Vertimo laikas neįskaitomas į 10 darbo dienų ETO išdavimo terminą

ETO VERTIMAS (2)

ĮTARIAMOJO/KALTINAMOJO (JO GYNĖJO) TEISĖ PRAŠYTI IŠDUOTI ETO

Teisė numatyta ETO direktyvoje (1 str. 3 d.)

LT įgyvendinama per BPK 178 str. 2 d.

ETO PERDAVIMAS VYKDYTI

Perduoda ETO išdavusi institucija tiesiogiai kitos ES valstybės narės kompetentingai institucijai arba centrinei įstaigai

Neatidėliotinas atvejis – gali būti siunčiamas per LT nacionalinį narį Eurojuste

TOLESNIS INICIATORIAUS IR IŠDUODANČIOSIOS INSTITUCIJOS SUSIŽINOJIMAS (1)

Iniciatorius privalo:

- Informuoti ETO išdavusią instituciją apie skundų dėl procesinio veiksmo nagrinėjimo rezultatus, taip pat jei jį nuspręsta pakeisti arba jei dėl kitų priežasčių ETO nurodytų proceso veiksmų taikymas nebetikslingas
- Sekti proceso veiksams taikomus terminus, rūpintis jų pratęsimu, apie tai informuoti ETO išdavusią instituciją, taip pat prireikus kreiptis dėl papildomo ar pakeisto ETO išdavimo
- Nedelsiant informuoti ETO išdavusią instituciją apie atliktus proceso veiksmus, kuriems asmuo laikinai buvo perduotas į LT
- Laiku pranešti, kad laikinai paimti ir kitoje valstybėje narėje laikomi daiktai, dokumentai ar kitas turtas gali būti perduoti LT ar grąžinti savininkams arba jei kita valstybė narė reikalavo grąžinti perduotus daiktus, nedelsiant informuoti ETO išdavusią instituciją, jog daiktai tapo nebereikalingi atlikus proceso veiksmus

TOLESNIS INICIATORIAUS IR IŠDUODANČIOSIOS INSTITUCIJOS SUSIŽINOJIMAS (2)

ETO išdavusi institucija privalo:

- Perduoti iniciatoriui visą iš kitos valstybės narės vykdant ETO gautą informaciją
- Išnykus ETO išdavimo pagrindui jį atšaukti
- Vykdančiosios ES valstybės narės kreipimosi pagrindu spręsti ar palikti ETO galioti, jį pakeisti, papildyti ar panaikinti
- Užtikrinti, kad laikinai į LT perduotas asmuo būtų grąžintas

TOLESNIS INICIATORIAUS IR IŠDUODANČIOSIOS INSTITUCIJOS SUSIŽINOJIMAS (3)

ETO išdavusi institucija taip pat privalo pati arba gali pavesti vykdyti ETO inicijavusiai IT įstaigai:

- Bendradarbiauti su kitos ES valstybės narės kompetentinga institucija, jos prašymu teikti visą informaciją taip pat ir apie skundus, jų nagrinėjimo rezultatus
- Laiku pranešti vykdančiajai ES valstybei narei, kad laikomi daiktai gali būti perduoti LT arba grąžinti savininkams arba jei kita valstybė narė reikalavo grąžinti perduotus daiktus, užtikrinti, kad jie būtų grąžinti iš karto po to, kai tapo nebereikalingi
- Prireikus kreiptis į užsienio valstybę ar tarptautinę organizaciją dėl imuniteto panaikinimo ar leidimo suteikimo

ETO VYKDYMO IŠLAIDOS

Visos vykdymo išlaidos vykdančioje valstybėje tenka vykdančiajai valstybei narei, išskyrus išlaidas:

- atsiradusias LR teritorijoje
- asmens laikinojo perdavimo iš arba į LR
- teisėjo, prokuroro ar IT pareigūno dalyvavimo atliekant proceso veiksmus kitoje valstybėje narėje
- transkripcijos, dekodavimo ar iššifavimo

ETO VYKDYMAS LIETUVOJE

- IT stadijoje ETO pripažįsta – apygardos prokuratūros arba Generalinės prokuratūros specializuotas prokuroras užrašydama rezoliuciją
- Kai reikia laikinai perduoti asmenį iš ar į LT – Generalinės prokuratūros specializuotas prokuroras

ATSISAKYMAS PRIPAŽINTI ETO (1)

Be kitų atsisakymo pripažinti ETO pagrindų (galimas ir pripažinimas iš dalies), numatyti:

- Kai ETO išduotas dėl veikos, kuri pagal LR BK nelaikoma nusikalstama, išskyrus atvejus, kai ETO išduotas dėl ETO direktyvos D priede nurodytos nusikalstamos veikos ir ETO išdavusioje valstybėje už ją nustatyta ne mažesnė negu 3 m. su laisvės atėmimu susijusi bausmė
- Kai ETO nurodyti proceso veiksmai neatitinka LR BPK 97 str., XII, XIV ir XXI skyriuose ir įgyvendinimo įstatyme nurodytų proceso veiksmų arba jų atlikimas nebūtų leidžiamas LR vykstančiame baudžiamajame procese dėl analogiškos nusikalstamos veikos

ATSISAKYMAS PRIPAŽINTI ETO (2)

Paminėti atsisakymo pripažinti pagrindai **netaikomi**, kai ETO išduotas siekiant:

- gauti duomenis ar įrodymus, kuriuos LR teisėsaugos institucijos jau turi ir kurie galėjo būti surinkti LR pradėto baudžiamojo proceso metu ar vykdant ETO
- gauti informaciją, kuri yra teismui ar prokurorui prieinamoje ar ikiteisminio tyrimo įstaigos turimoje informacinėje sistemoje
- apklausti liudytoją, ekspertą, nukentėjusįjį, įtariamąjį, kaltinamąjį ar kitą proceso dalyvį
- gauti informaciją, kuri gali būti surinkta netaikant procesinių prievartos priemonių
- gauti duomenis, kurie padėtų nustatyti telefono ryšio numerio ar interneto protokolo (IP) adresą abonentą.

ETO VYKDYMAS

- Pripažinęs ETO teismas arba prokuroras jį vykdo pats arba pavesdamas atlikti LR BPK proceso ir įgyvendinimo įstatyme nurodytus veiksmus
- Kitos ES valstybės narės teismo, prokuratūros ir ikiteisminio tyrimo įstaigos pareigūnams gali būti leista dalyvauti LT pareigūnams atliekant ETO nurodytus proceso veiksmus. Sprendimą dėl leidimo priima ETO pripažinusi institucija.
- Kitos ES valstybės narės prašymu gali būti laikomasi ir LR BPK ar įgyvendinimo įstatymo skyriuje nenustatytų proceso taisyklių
- ETO vykdymą kontroliuoja jį pripažinusi institucija, ji gali nuspręsti ETO vykdymą laikinai atidėti. Prireikus ji visais su ETO vykdymu susijusiais klausimais konsultuojasi su kitos ES valstybės narės kompetentinga institucija
- ETO pagrįstumas gali būti skundžiamas tik kitos ES valstybės narės institucijoms, tačiau atliekami proceso veiksmai gali būti skundžiami LR BPK nustatyta tvarka

ETO VYKDYMO NUTRAUKIMAS

Gali būti nutrauktas teismo nutartimi arba prokuroro nutarimu,

Įgyvendinimo įstatyme nustatytas pagrindų sąrašas (nebaigtinis)

Paaiškėjus, jog yra pagrindas nutraukti vykdymą vykdytojas nedelsiant informuoja ETO pripažinusią instituciją

SPECIALIOSIOS NUOSTATOS

Įgyvendinimo įstatymas taip pat reglamentuoja:

- Laikiną suimto arba su laisvės atėmimu susijusią bausmę atliekančio asmens perdavimą iš/į LR
- Tranzitą (sprendimą leisti priima Generalinė prokuratūra)
- Apklausos garso ir vaizdo nuotolinio perdavimo priemonėmis atlikimą
- Elektroninių ryšių tinklais perduodamos informacijos perėmimą be LT (arba kitos valstybės narės) techninės pagalbos

PEREINAMASIS LAIKOTARPIS

Ne visos ES valstybės narės laiku įgyvendino ETO.
Tokių atvejų, išduodamas ETO ir perduodamas
vykdyti nurodant ir kitus teisinius pagrindus

Formuojama geroji praktika

Ateityje – susižinojimas per IBPS ir e-Evidence

NUORODOS

- Teisės aktai
- ES valstybių narių pareiškimai (EJN interneto svetainė), EJN Atlas, EJN kontaktiniai asmenys apygardų prokuratūrose
- Prokuratūros intranetas/interneto svetainė
- Konsultuoja GP BPD ir apygardų specializuoti prokurorai